

HE 11/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan, että kuntien tielautakuntien lakkauttamisesta johtuvat muutokset toteutettaisiin tehtäväsiirroilla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY-keskus) tai säilyttämällä tehtäväkokonaisuudet niissä ELY-keskuksissa, joissa niitä nykyäänkin pääosin hoidetaan.

Valtionavustuksia koskevaa yksityistielain pykäläehdotusta muutettaisiin poistamalla siitä maakuntaudistukseen liittyvät viittaukset ja säilytettäisiin valtionavustusten myöntämistehtävä ELY-keskuksilla. Esitykseen sisältyy myös useita alkuperäistä hallituksen esitystä selkeyttäviä muutosehdotuksia.

Lakien voimaantuloa ehdotetaan aikaistettavaksi siten, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	3
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	3
4 ASIAN VALMISTELU.....	5
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	6
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	6
2 VOIMAANTULO.....	11
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	11
MUUTOSEHDOTUKSET.....	13
Yksityistielaki.....	13

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallituksen esityksessä yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp), jäljempänä *alkuperäinen esitys*, on ehdotettu maakuntauudistuksen aikataulusta johtuen, että esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan vuoden 2020 alusta. Kyseessä on maakuntalain (HE 15/2017 vp) täytäntöönpanoon liittyvä erillislaki.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotettu yksityistielaki korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä. Ehdotetulla yksityistielaila joustavoitettaisiin, kevennettäisiin ja modernisoitaisiin erityisesti tiekuntia koskevaa sääntelyä. Lakiehdotuksen mukaan kuntien tielautakuntia koskevista säännöksistä luovuttaisiin, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirrettäisiin muille viranomaisille.

Tässä täydentävässä esityksessä ehdotetaan poistettavaksi maakuntauudistusta koskevat kirjaukset yksityistielakiehdotuksesta. Poistettavat kirjaukset koskevat viranomais- ja valtionavustustehtäviä. Tarkoituksena on, että syksyllä 2018 annetaan erillinen hallituksen esitys, jossa huomioidaan maakuntauudistuksen tarpeet.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tämän esityksen tavoitteena on nopeuttaa niiden yksityisteiden tienpidolle myönteisten vaikutusten syntymistä, joita alkuperäisellä esityksellä tavoitellaan.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotettiin, että yksityistielaki tulisi voimaan vuoden 2020 alusta maakuntauudistuksen aikataulusta johtuen. Yksityistielakiehdotuksen liitännät maakuntauudistukseen ovat kuitenkin vähäiset. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan jo vuoden 2019 alusta.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotettiin, että lakkautettavien kuntien tielautakuntien tehtävät siirrettäisiin kunnan kadunpitovelvollisuuden arviointiin, tiekunnan kokouksen koollekutsumiseen ja hallintopakkeinojen käyttämiseen liittyen maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Tässä esityksessä ehdotetaan, että tielautakuntien tehtävät hoidettaisiin vuoden 2019 ajan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (ELY-keskus).

Alkuperäisessä esityksessä yksityistieavustuksia koskevia säännöksiä ehdotettiin uudistettavaksi karsimalla avustuskriteereitä ja siirtämällä valtionavustusten jakaminen vuonna 2020 toimintansa aloittavien maakuntien tehtäväksi. Tässä esityksessä ehdotetaan valtionavustusten avustustehtävä hoidettavaksi vuoden 2019 ajan edelleen ELY-keskuksissa.

Lisäksi tässä täydentävässä esityksessä ehdotetaan alkuperäistä yksityistielakiehdotusta selkeyttäviä, lähinnä teknisluonteisia muutoksia.

Maakuntauudistukseen liittyvät muutokset ehdotettuun yksityistielakiin on tarkoitus tuoda eduskunnan käsiteltäväksi syksyllä 2018.

3 Esityksen vaikutukset

Yksityistielakiehdotuksen liitännät maakuntauudistukseen ovat vähäiset, ja on arvioitu, että maakunnille ja Valtion lupa- ja valvontavirastolle ehdotetut tehtävät voitaisiin hoitaa vuoden

2019 ajan ELY-keskuksissa. ELY-keskus on myös nykyisen lain mukaan toimivaltainen tutkimaan tieosakkaan tai tiekunnan aloitteesta kysymyksen kunnan velvollisuudesta ottaa tienpi-to hoidettavakseen. Tässä ei siten olisi kyse ELY-keskuksille annettavasta uudesta tehtävästä.

Tiekunnan kokouksen koolle kutsumiseen valtuuttaminen ja teettämisuhan asettaminen tienpi-toa koskevaan toimenpiteeseen velvolliselle olisivat ELY-keskukselle uusia tehtäviä. Tehtä-väkokonaisuus on kuitenkin pieni. Lisäksi tehtävien luonteesta johtuen niiden tarve ei ole ko-vin yleinen, ja suurella todennäköisyydellä ELY-keskukselle ei tulisi tehtäviä näihin tehtävä-kokonaisuuksiin liittyen vuonna 2019.

ELY-keskusten, kuten myös kuntien, valtionavustusprosessien mukauttaminen uuden lain ja uusien avustuskriteerien edellyttämällä tavalla aikaistuisi vuodelle. Koska uuden lain voi-maantulosta lähtien avustuskelpoisuus myös kuntien avustusten osalta edellyttäisi perustettua tiekuntaa, on voimaantulon aikataululla vaikutusta myös nykyisin järjestäytymättömien yksi-tyisteiden toimintaan, ja on odotettavissa, että osa nyt järjestäytymättömistä yksityisteistä muuttaisi toimintansa tiekunta-muotoiseksi vuoden 2018 aikana ollakseen avustuskelpoisia uuden lain tullessa voimaan. On myös mahdollista, että uudet avustuskriteerit eivät olisi vielä vuonna 2019 avustusta hakevien tiekuntien tiedossa, jolloin avustuskelvottomia hakemuksia lähetettäisiin sekä kunnille että ELY-keskuksiin.

ELY-keskusten työmäärä avustusviranomaisena voi lisääntyä jonkin verran johtuen avustus-kriteerien muutoksesta. Avustuskriteerien muutos laajentaisi avustuskelpoisten yksityisteiden määrää merkittävästi, mikä voi lisätä avustushakemuksia tämän hetkisestä tilanteesta. Avus-tushakemuksien kasvun voidaan odottaa työllistävän hakemusten käsittelijöitä jonkin verran nykyistä enemmän. Avustushakemusten määrän mahdollista kasvua on vaikea arvioida, mutta oletettavasti kyseessä oleva lisääntynyt työmäärä voitaisiin hoitaa nykyisellä henkilöstöllä.

Avustuskriteerien muutos aiheuttaa mahdollisesti lisätyötä ELY-keskuksissa ja kunnissa myös yksityistieavustuskokonaisuuden uudelleenorganisointina mm. lomakkeiden ja ohjeiden päi-vittämissä ja yleisen avustusjärjestelmän päivittämisen takia. Tähän mahdollisesti lisäänty-vään työmäärään voidaan vaikuttaa ELY-keskusten osalta esimerkiksi avustusten jakoa kos-kevalla Liikenneviraston ohjeistuksella. Koska hallitusohjelmassa yksityisteiden valtionavus-tuksiin on siirretty 10 miljoonaa vuosille 2017-2019, Liikenneviraston ohjeistuksen säilyttä-minen ja näin ollen mahdollisimman pienten muutosten tekeminen avustuskäytäntöihin vuon-na 2019 olisi perusteltua.

Uuden lain soveltamisen aikaistuminen vuodelle tarkoittaisi myös kuntien rakennusvalvonta-viranomaisille sekä käräjäoikeuksille siirtyvien tehtävien siirtymistä uusille viranomaisille vuotta aiemmin. Ehdotetulla uudella yksityistielailalla siirrettäisiin kuntien rakennusvalvontavi-ranomaisille luvat rakennusten ja kasvillisuuden poistosta sekä poikkeuksen myöntäminen ra-kentamisrajoitukseen. Käräjäoikeuteen on ehdotettu siirrettävän yksityistieasioita koskevat moitekanteet. Lain voimaantulon aikaistuminen vuodelle aiheuttanee näille viranomaisille vuoden 2018 syksyksi tehtävien siirron valmisteluista johtuvaa työtä.

Silloin, kun tie johdettaisiin Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen tai muun erityisiä luon-toarvoja sisältävän alueen läheisyyteen, luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu vi-ranomaisen olisi ehdotetun uuden yksityistielain mukaan asianosainen. Maakuntauudistuksen yhteydessä mainittu luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentin mukainen tehtävä on siirtymässä uuteen Valtion lupa- ja valvontavirastoon vuoden 2020 alusta. Vuoden 2019 ajan tehtävä kuu-luu ELY-keskukselle kuten nykyisinkin eikä tämän johdosta lain aikaistaminen muuta nykyti-lannetta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä alkuvuodesta 2018.

21 päivänä helmikuuta 2018 pidettiin liikenne- ja viestintäministeriössä täydentävään hallituksen esitykseen liittyvä kuulemistilaisuus, johon osallistui edustajia maa- ja metsätalousministeriöstä, Maanmittauslaitokselta, maa- ja metsätalouden osastoista, kunnista sekä eri kansalaisjärjestöistä ja yhdistyksistä. Kuulemistilaisuuden lisäksi pyydettiin toimittamaan kirjallisia kommentteja liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon 22 päivään helmikuuta 2018 mennessä.

Kuulemistilaisuudessa hallituksen esitysluonnoksella esitetyt muutokset pidettiin pääosin hyvinä, ja esille tuotiin muutamia kommentteja ja kehitysehdotuksia. Ehdotukset liittyivät lähinnä jo annetun hallituksen esityksen kohtiin, joita täydentävällä hallituksen esityksellä ei sisällöllisesti oltaisi muuttamassa. Huomiot koskivat kalojen vaellusreittien turvaamista ja yleisemmin ympäristönäkökohtien huomioimista, avustuskriteerejä, yksityistien ulkopuolista käyttöä, yksityisteiden suoja- ja näkemäalueita sekä tielautakuntien lakkauttamisesta johtuvia viranomaistehtävien siirtoja. Kuntien osalta nostettiin esiin hyvin tiukka aikataulu lain voimaantulon osalta.

Kirjallisia kommentteja toimittivat Metsäteollisuus, Helsingin kaupunki, Kirkkonummen kunta, OTSO Metsäpalvelut Oy, Tuomariliitto sekä yksityiset henkilöt. Kommenteissa lähtökohteisesti kannatettiin ja pidettiin hyvänä ehdotuksella tehtäviä muutoksia. Ehdotukset liittyivät osittain jo annetun hallituksen esityksen kohtiin, joita täydentävällä hallituksen esityksellä ei sisällöllisesti oltaisi muuttamassa. Ehdotukset koskivat valtionavustusten käsittelyn keskittämistä, oikeudenkäyntikulujen, maa- ja metsätalouden osastoista kärkeä oikeuksissa tietokunnan riittäväksi ratkaisemiseen sekä yksityistielossien asemaa mm. valtionavun kannalta. Ehdotukset koskivat myös käyttömaksun takautuvan määräämisen aikarajan pituutta, tieosakkaan äänioikeuden äänileikkurin toimivuutta, maksuunpanoluettelon voimaantuloa sekä tietokunnan päätöksen moittimisen määrärajan pituutta.

Kommentit otettiin valmistelussa huomioon ja niiden toteuttamismahdollisuudet arvioitiin. Harkittu maksujen takautumista koskeva aikarajan muutos muutettiin kolmesta vuodesta takaisin yhteen vuoteen johtuen takautuvan selvittelyn haasteellisyydestä sekä mahdollisesta riittävästä silloin, kun kyseessä on yksityistien ulkopuolinen käyttö. Maksuunpanoluettelon voimaantuloa muutettiin niin, että voimassa olevan lain tavoin maksut voitaisiin panna täytäntöön heti, eikä vasta yksikkölaskelman ollessa lainvoimainen, mihin voisi riittävässä tapauksessa mennä vuosia.

Kuulemistilaisuudessa nostettiin esiin yksityisteiden vesistön ylitysrakenteiden merkittävä vaikutus kalankulkuun liittyvissä ongelmissa. Tilaisuudessa ehdotettiin asian huomioimista yksityistielain mukaisten avustusten kriteereissä. Avustuskriteerit on alkuperäisessä hallituksen esityksessä karsittu mahdollisimman vähäisiksi, minkä tavoitteena on ollut jättää mahdollisimman paljon liikkumavaraa maakunnille ja kunnille määrittää avustustensa painopisteitä. Täydentävän hallituksen esityksen viimeistelyssä ei siksi päädytty täydentämään avustuskriteereitä yksityiskohtaisilla vaatimuksilla. On selvää, että avustuksia ei kuitenkaan pitäisi myöntää hankkeisiin, joille ei ole asianmukaisia lupia. Ympäristöoikeudellisen läpäisyperiaatteen korostamiseksi valmistelussa on myös lisätty ympäristön huomioimiseen liittyviä kirjauksia tien kunnossapitoon koskevaan säännökseen, jotta ympäristönäkökohdat tunnistettaisiin keskeisiksi huomioitaviksi asioiksi paitsi tien rakentamisessa myös muussa tienpidossa. Ympäristönäkökohtien huomioimiseksi keskeistä on itse säännösten ohella muun muassa yksityistietoimituksia suorittavien toimitusinsinöörien riittävä osaaminen esimerkiksi tunnistaa tapaukset, joissa yleisen edun valvonnasta vastaavat ympäristö- tai muut viranomaiset on kutsutta-

va asianosaisina toimitukseen. Myös yksityistietoimijoiden tiedon lisääminen ympäristöllisistä vaatimuksista ja esimerkiksi vesistöjen ylityksissä käytettävien rumpujen vaikutuksista kalojen kulkuun on tärkeää.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy eduskunnalle 2 päivänä maaliskuuta 2017 annettuun hallituksen esitykseen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lain-säädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Maakunnille siirtyisi maakuntalakiluonnoksen 6 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan muun muassa yksityisteiden valtionavustustehtävä.

Esitys on perustuslain 71 §:ssä tarkoitettu täydentävä esitys ja se tulee käsitellä yhdessä alkuperäisen esityksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 13 kohdassa tieyksikkö muutettaisiin tieyksikkömääräksi vastaamaan perustelutekstiä. Ruotsinkieliseen tekstiin tehtäisiin kielellinen korjaus.

6 §. Tietoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisätietoikeuden perustamisesta valtion tai kunnan hyväksi tilanteessa, jossa näillä ei ole omistuksessa tai hallinnassa kiinteistöä yksityistien vaikutuspiiriin kuuluvalla alueella. Edellä mainittujen tahojen lisäksi mukana ollut maininta maakuntaan poistettaisiin, sillä oikeus olisi voimassa olevan lain tavoin vain valtiolla ja kunnalla.

Ruotsinkieliseen tekstiin tehtäisiin kielellinen korjaus.

13 §. Yksityisen tien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto toimivaltaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, sillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten esitetään jatkavan tämän, heidän vastuullaan nykyisinkin olevan tehtävän, hoitamista. Toimivaltaisella ELY-keskuksella tarkoitetaan ELY-keskusta, jossa on liikennevastuualue, ja jonka alueella yksityistie sijaitsee.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

18 §. Tietoikeutta ja muita tiehen liittyviä oikeuksia koskeva päätöksenteko. Pykälän 4 momentin 1 lauseeseen esitetään lisättäväksi sana ”rakennelma”, jotta pykälä vastaisi paremmin 5 §:n 3 momenttia.

21 §. Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä. Pykälässä Valtion lupa- ja valvontavirasto muutettaisiin toimivaltaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, sillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten esitetään jatkavan tämän, heidän vastuullaan nykyisinkin olevan tehtävän, hoitamista.

23 §. Teettämishukka. Pykälässä Valtion lupa- ja valvontavirasto muutettaisiin toimivaltaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, sillä ELY-keskusten esitetään hoitavan tätä tehtävää vuoden 2019 aikana. Kyseessä olisi uusi, mutta pieni tehtäväkokonaisuus ELY-keskuksille. Toimivaltaisella ELY-keskuksella tarkoitettaisiin ELY-keskusta, jossa on liikenne-

nevastuualue, ja jonka alueella yksityistie sijaitsee. Tehtävä olisi ELY-keskuksille uusi ja on arvioitu, että sen hoitaminen ei vaatisi lisäresursointia.

Ruotsinkieliseen tekstiin tehtäisiin kielellinen korjaus.

24 §. Tien kunnossapito. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi niin, että kunnossapitoa koskevassa säännöksessä veloitettaisiin huomioimaan vastaavia asioita kuin tien rakentamisessa. Pykälän *1 momenttiin* tehtävän lisäyksen mukaan tie olisi kunnossapidettava niin, että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa olisi otettava huomioon myös liikenneturvallisuus. Muotoilu vastaa 19 §:n 2 momenttia. Kyseessä olevat vaatimukset on tärkeää huomioida koko yksityistien elinkaaren ajan, eivätkä ne liity ainoastaan tien rakentamisvaiheeseen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *3 momentti*, jossa viitattaisiin luonnonsuojelulakiin, vesilakiin (587/2011), muinaismuistolakiin, metsälain 3 lukuun ja ympäristönsuojelulakiin (527/2014) sekä muuhun lainsäädäntöön 19 §:n 3 momentti vastaavalla tavalla. Myös tien kunnossapidossa on huomioitava muun ympäristölainsäädännön vaikutukset, sekä muun lainsäädännön mukaan mahdollisesti luvanvaraiset toimenpiteet.

29 §. Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen. Pykälässä säädettäisiin sellaisen tien käytön kieltämisestä ja rajoittamisesta, jota valtio tai kunta avustaa. Edellä mainittujen tahojen lisäksi mukana ollut maininta maakuntaan poistettaisiin, sillä voimassa olevan lain tavoin vain valtiolla ja kunnalla on avustusmahdollisuus.

Ruotsinkieliseen tekstiin tehtäisiin kielellinen korjaus.

35 §. Tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksiköt. Pykälän *1 momenttiin* esitetään lisättäväksi pykälää tarkentavat lisäykset, jotta esimerkiksi rakentamisyksiköitä jaettaessa voitaisiin ottaa huomioon myös tiedossa oleva tien tuleva käyttö. Lisäys edistää teiosakkaiden kesken tehtävän tienpitovelvollisuuden ja sen kustannusten jakautumista oikeudenmukaisemmin, kun tarkastelua laajennettaisiin rakentamisen aikaisten tieyksiköiden osalta myös mahdolliseen tiedossa olevaan tulevaan käyttöön. Lisäksi pykälän *4 momenttiin* esitetään lisättäväksi maininta, että järjestäytymättömällä tiellä tieyksiköinnistä päätetään teiosakkaiden kesken tehtävällä päätöksellä, mikä selventäisi järjestäytymättömien teiden osakkaiden päätöksentekoa.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

40 §. Korvaus aikaisemmin rakennetusta tiestä. Pykälän *1 momenttiin* esitetään lisättäväksi kohta ”teiosakkaan tienkäyttö huomattavasti lisääntyi”. Tarkoituksena on mahdollistaa huomattavasti ennakoitusta tienkäytöstä suurempaan toteutuneeseen tienkäytön huomioiminen ja oikeudenmukaisen kustannusjaon toteutuminen. Lisäksi monimutkaista virkettä esitetään selkeytettävän helpommin ymmärrettävään muotoon.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

41 §. Tiemaksun ja käyttömaksun määrääminen. Pykälän *1 momenttiin* esitetään lisättäväksi maininta tiekunnan kokouksesta sekä kohta ”käyttömaksujen perusteet ja tarvittaessa käyttömaksut”. Lisäyksillä selvennettäisiin, missä kyseinen asia voitaisiin määrätä. Lisäksi lisättäisiin tiemaksujen rinnalle maininta käyttömaksujen perusteista ja tarvittaessa myös käyttömaksuista, mikäli hoitokunta tai toimitsijamies ei ole käyttömaksuja määrännyt ja tiekunnan ko-

kouksessa halutaan asiasta päättää. Käyttömaksujen perusteiden määrittäminen on tiekunnan kokouksen tehtävä jo annetussa esityksessä. Tältä osin pykälää vain täsmennettäisiin.

Lisäksi *2 momentista* poistettaisiin sana lainvoimainen, jotta ei olisi epäselvyyttä, voidaanko 91 §:ä soveltaa maksujen määräämiseen.

Pykälän *4 momenttiin* esitetään lisättäväksi tarkennus, joka selventää, että pykälässä tarkoitetuilla käyttömaksuilla ei tarkoiteta 39 §:n mukaisia käyttömaksuja. Tämä selvennys on katsottu tarpeelliseksi, sillä 39 §:ssä takautuvasti perittäväksi määrättävien käyttömaksujen aikaraja on 3 vuotta ja 41 §:ssä 1 vuosi. On nähty, että ulkopuolisen tienkäytön ollessa kyseessä vuosi on sopiva aika määrätä käyttömaksut jälkikäteen maksettavaksi, mutta tieosakkaiden ollessa kyseessä sopiva aika voisi olla pidempi.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

42 §. Tienmaksun ja käyttömaksun periminen. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niin, että tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan määräyksen perusteella muutettaisiin muotoon maksuunpanoluettelon tai tiekunnan muutoin vahvistaman käyttömaksun perusteella. Ehdotettu muotoilu on täsmällisempi ja selkeämpi, ja antaa mahdollisuuden määrätä käyttömaksut myös maksuunpanoluettelon hyväksymisen yhteydessä.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

43 §. Korvaus tien kuntoon panemisesta. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi kohta ”käyttännyt tietä 27 §:n vastaisesti”, mikä täsmentää pykälän tarkoitusta lisäten tieosakkaalle kohdistuvan korvausvelvollisuuden vaatimukseksi 27 §:ssä mainitut kriteerit.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

49 §. Tiekunnan perustaminen. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi maininta ”jonkun tieosakkaan toimesta 61 §:n mukaista kutsumenettelyä noudattaen”. Lisäyksellä tarkennettaisiin niitä menettelyjä, joilla tiekunnan perustamiskokous voitaisiin kutsua kokoon. Pykälää selkeytettäisiin koskien toimitsijamiehen sijaista ja hoitokunnan varajäseniä.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

53 §. Tiekunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitseminen. Pykälän *1 momentissa* jäsenten vähimmäismäärä ehdotetaan muutettavan kahdesta kolmeen, joka on pariton numero. Muutoksen oletetaan helpottavan päätöksentekotilanteita. Pykälää selkeytettäisiin koskien toimitsijamiehen sijaista.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

56 §. Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtävät. Pykälän *3 momentin* 4 kohtaa ehdotetaan muokattavaksi yhdenmukaiseksi muokatun 41 §:n kanssa. Lisäksi *3 momenttiin* esitetään lisättäväksi uusi 13 kohta, joka koskisi toimitsijamiehen tai hoitokunnan velvollisuutta tiekunnan kokouksen koollekutsumiseen tilanteessa, jossa tiekunnan päätöksestä on esitetty oikaisuvaatimus tai tiekunnan toimielimen mahdollisuutta ratkaista itse tekemänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus. Lisäyksellä hoitokunnan ja toimitsijamiehen tässä pykälässä olevaan tehtäväläistukseen lisättäisiin 64 §:ssä esitetty oikaisun käsittelyä koskeva tehtävä yhdenmukaisuuden ja selkeyden vuoksi. Pykälää selkeytettäisiin koskien toimitsijamiehen sijaisista.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

58 §. *Tiekunnan kokous.* Pykälän 2 momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta käyttömaksujen vahvistamisesta tarvittaessa, jotta kohta olisi yhdenmukainen muutettavaksi ehdotettujen 41 §:n ja 56 §:n kanssa.

61 §. *Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen.* Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi Valtion lupa- ja valvontavirasto toimivaltaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi. Toimivaltaisella ELY-keskuksella tarkoitettaisiin ELY-keskusta, jossa on liikennevastuualue, ja jonka alueella yksityistie sijaitsee. Tehtävä olisi elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukselle uusi ja on arvioitu, että sen hoitaminen ei vaatisi lisäresursointia vuodelle 2019. Lisäksi momentissa 1 ehdotetaan lisättäväksi tiekunnan kokoukseen tieosakkaiden lisäksi muut asianosaiset, jotta myös esimerkiksi käyttömaksun piirissä olevat henkilöt saisivat tiedon kokouksen pidosta.

Lisäksi pykälän 3 momentissa osakkeenomistajat muutettaisiin tieosakkaiden, korjaten edelliseen luonnokseen jääneen kirjoitusvirheen.

Pykälän 3 momentin mainintaa hoitokunnan pöytäkirjoista esitetään laajennettavaksi koskemaan myös toimitsijamiehen päätöksiä koskevia pöytäkirjoja.

Lisäksi pykälään esitetään lisättäväksi loppuun uusi momentti, jossa säädettäisiin, että mitä pykälän 1-3 momenteissa säädetään tieosakkaasta, koskisi myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään. Lisäyksellä parannettaisiin muiden asianosaisten mahdollisuuksia tulla kuulluksi itseään koskevista asioista. Muilla asianosaisilla ei olisi kuitenkaan äänioikeutta tiekunnan kokouksessa. Kutsuttavia muita asianosaisia olisivat esimerkiksi sellaiset henkilöt, joilla on oikeus tien käyttöön tai jotka maksavat tiekunnalle tiemaksuja tai käyttömaksuja. Kuten pykälän 1 momentissa säädetään, kutsu on lähetettävä heille, joiden yhteystiedot tiekunnalla on tiedossaan tai jotka ovat ne tiekunnalle ilmoittaneet. Siten myös muiden asianosaisten tulisi antaa yhteystietonsa tiekunnalle, mikäli he haluavat tulla kutsutuksi tiekunnan kokouksiin.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

64 §. *Tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksen oikaisu.* Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

65 §. *Tiekunnan päätöksen moittiminen.* Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi 4 momentin korvaava lause, jonka seurauksena 4 momentti voitaisiin poistaa kokonaan. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuja moitekanteita käsitteleviä käräjäoikeuksia olisivat Etelä-Savon, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Lapin, Oulun, Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet. Maa-oikeuksina toimivien käräjäoikeuksien tuomiopiireistä säädetään kiinteistönmuodostamislain 241 a §:ssä ja sen nojalla. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa-oikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

Pykälän 3 momenttiin esitetään lisättäväksi muu asianosainen, jolla olisi myös oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan. Koska tiekunnan päätös voi koskea muitakin asianosaisia kuin vain tieosakkaita, kanneoikeuden laajentamista pidetään tarpeellisena muutoksena.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

71 §. *Yksityistietoimitus.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 18 kohta ja siirrettäisiin nykyinen 18 kohta kohdaksi 19. Uuden 18 kohdan mukaan yksityistietoimituksessa voitaisiin käsitellä ja ratkaista epäselvyydet siitä, onko tie tehty perustetun tieoikeuden mukaisesti tai onko tie tasoltaan sellainen, kun sen tarkoitus edellyttää ja ellei ole, määrätä tie parannettavaksi tarkoitustaan vastaavaan tasoon. Tämä muutos antaisi entistä paremmat edellytykset riitatilanteiden ratkaisuun silloin, kun on epäselvyyttä siitä, onko toimittu tieoikeuden mukaisesti.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

73 §. *Yksityistietoimituksen hakeminen.* Pykälässä säädettäisiin niistä tahoista, joilla on oikeus hakea yksityistietoimitusta. Pykälässä mainittujen tahojen lisäksi mukana ollut maininta maakuntaan poistettaisiin.

83 §. *Valtionavustus.* Pykälässä ehdotetaan maakunta muutettavaksi valtioksi voimassa olevan oikeustilan mukaisesti.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin pykälään jäänyt maininta uuden tien rakentamisesta, jotta valtionavustusta voitaisiin jakaa myös tienpitoon sisältyvään uuden tien rakentamiseen. Näin pykälä vastaisi varsinaisen esityksen (HE 147/2017) yksityiskohtaisia perusteluja ja mahdollistaisi maakuntien vapaan valinnanvapauden avustettavien teiden osalta. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin maininta yksityisteiden lauttapaikkojen avustamisesta, sillä yksityistielautojen avustamisen katsotaan kuuluvan momentissa mainittuun yksityistien tienpitoon. Näin ollen momentti vastaisi pitkälti nyt voimassa olevaa valtionavustuskäytäntöä lukuun ottamatta uudistettuja avustuskriteerejä.

Pykälän 2 momentti esitetään muokattavaksi kokonaan uudelleen. Momentissa määriteltäisiin valtionavustuksen myöntämisestä vastaava viranomainen toimivaltaiseksi elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseksi. Tämä vastaisi voimassa olevan lain oikeustilaa.

Pykälän 3 momenttia muokattaisiin siltä osin, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säädöksiä yleisesti valtionavustusmäärärahan jaosta.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

85 §. *Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä.* Pykälän 1 ja 3 momenteissa mainitaan avustuksia myöntävinä tahoina valtio ja kunta. Edellä mainittujen tahojen lisäksi mukana ollut maininta maakuntaan poistettaisiin, sillä voimassa olevan lain tavoin vain valtiolla ja kunnalla on avustusmahdollisuus. Lisäksi pykälän 2 momentissa maakunta muutettaisiin toimivaltaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, joka antaisi lausuntoja mainitussa asiassa. Lisäksi korjattaisiin yksi kirjoitusvirhe.

Ruotsinkieliseen tekstiin ehdotetaan joitain kielellisiä tarkennuksia.

86 §. *Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen.* Pykälässä säädettäisiin, ettei valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta voida ulosmitata velan suoritukseksi. Edellä mainittujen tahojen lisäksi mukana ollut maininta maakuntaan poistettaisiin, sillä voimassa olevan lain tavoin vain valtiolla ja kunnalla olisi avustusmahdollisuus.

87 §. *Valtionavustuslain soveltaminen.* Pykälä esitetään muutettavaksi niin, että muilta osin sovellettaisiin valtionavustuslakia. Pykälän loput lauseet esitetään poistettavaksi johtuen niiden tarpeettomuudesta.

88 §. Muutoksenhaku. Pykälässä ehdotetaan *1 ja 2 momentissa* mainittu valtionavustuksien myöntämisestä vastuullinen taho esitetään muutettavaksi maakunnasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, sillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten esitetään jatkavan tämän, heidän vastuullaan nykyisinkin olevan tehtävän, hoitamista.

95 §. Maakuntauudistukseen liittyvät voimaannosäännökset. Pykälä esitetään poistettavaksi, koska sisältö ei enää liity esitykseen. Tarkoituksena olisi tuoda maakuntauudistusta koskevat muutosesitykset yksityistielakiehdotukseen eduskunnan käsiteltäväksi erillisellä hallituksen esityksellä syksyllä 2018.

96 §. Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset. Pykälän *1 momentista* ehdotetaan poistettavan ensimmäinen virke, jolla oltaisiin siirretty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa vireillä olevien valtionavustusta koskevien asioiden käsittely asianomaisella maakunnalle, sillä tehtävää ei siirrettäisi, vaan se jäisi ELY-keskukseen, jossa sitä nykyäänkin hoidetaan. Pykälän *2 momentissa* vuosi 2020 esitetään muutettavaksi vuoteen 2019, sillä tielautakunnat esitetään lakkautettavaksi 30 päivänä kesäkuuta 2019.

Lisäksi pykälän *3 momentti* ehdotetaan poistettavaksi, sillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista olevien asioiden käsittelyä ei siirrettäisi Valtion lupa- ja valvontavirastolle, vaan ne jäisivät ELY-keskuksiin, joissa niitä nykyäänkin hoidetaan.

Lisäksi pykälän numerointi esitetään muutettavaksi 95 §:ksi.

97 §. Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset. Pykälän numerointi esitetään muutettavaksi 96 §:ksi.

98 §. Muut siirtymäsäännökset. Pykälän numerointi esitetään muutettavaksi 97 §:ksi.

2 Voimaantulo

Alkuperäiseen esitykseen sisältynyt ehdotus yksityistielaksi tässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuna sekä muut alkuperäiseen esitykseen sisältyneet lakiehdotukset ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Oikeusvaltioperiaatteesta ja siihen liittyvästä hallinnon lainalaisuuden periaatteesta säädetään perustuslain 2 §:n 3 momentissa. Lähtökohtana on, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista (PeVL 67/2010 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunta on käytännössään suhtautunut pidättyvästi mahdollisuuteen poiketa toimivaltaista viranomaista koskevista lain säännöksistä. Valiokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 49/2014 vp, s. 4/II, PeVL 32/2012 vp, s. 6, PeVL 21/2009 vp, s. 4–5, PeVL 19/2009 vp, s. 4, PeVL 3/2009 vp, s. 4, PeVL 51/2006 vp, s. 9, PeVL 24/2006 vp, s. 2–3, PeVL 18/2004 vp, s. 2, PeVL 17/2004 vp, s. 2, PeVL 65/2002 vp, s. 4, PeVL 47/2001 vp, s. 3, PeVL 45/2001 vp, s. 5, PeVL 21/2001 vp, s. 4, PeVL 7/2001 vp, s. 4).

Tässä täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että uusi yksityistielaki tulisi voimaan vuotta ennen kuin maakunnat ja Valtion lupa- ja valvontavirasto, joille alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettiin säädettäväksi tehtäviä, aloittavat toimintansa. Näitä tehtäviä

HE 11/2018 vp

koskeva toimivalta ehdotetaan säädettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, joiden kyseisissä tehtävissä toimivaltainen viranomainen olisi määritelty laissa perustuslain kannalta asianmukaisesti. Oikeusvaltioperiaate edellyttää maakuntauudistuksen toteutuessa vastaavasti sitä, että lakiin olisi tehtävä 1 päivänä tammikuuta 2020 voimaantulevan maakuntauudistuksen edellyttämät muutokset toimivaltaisiin viranomaisiin, sillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkaavat maakuntien aloittaessa toimintansa.

Ehdotettuja muutoksia on pidettävä asianmukaisina perustuslain oikeusvaltioperiaatteen kannalta. Lakiehdotus voidaan siten käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi yksityistieläiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) 1. lakiehdotuksen tässä täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuna:

Yksityistielaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

2 §

Soveltamisala

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *yksityistiellä* sellaista ensisijaisesti yksityistä liikennetarvetta palvelevaa tieliikenteen väylää, johon rasitteena kohdistuu vähintään yhden kiinteistön hyväksi tieoikeus;
- 2) *tieoikeudella* oikeutta käyttää toisen kiinteistön aluetta pysyvästi kulkuyhteyttä varten;
- 3) *ennestään olevalla tiellä* tämän lain, yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun lain nojalla perustettua rakennettua yksityistietä tai rakentamatonta aluetta, johon on perustettu tieoikeus;
- 4) *metsätiellä* tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten;
- 5) *tieosakkaalla* sellaisen kiinteistön, jolle kuuluu tieoikeus, omistajaa ja muita tieoikeuden saaneita tahoja;
- 6) *tiekunnalla* yhtä tai useampaa tietä koskevien asioiden hoitamiseksi perustettua tieosakkaiden muodostamaa yhteisöä;
- 7) *toimitsijamiehellä* tiekunnan asioita toimielimenä hoitamaan valittua henkilöä;
- 8) *hoitokunnalla* tiekunnan asioita hoitamaan valittua monijäsenistä toimielintä;
- 9) *tiealueella* aluetta, johon tieoikeus kohdistuu ja jolle tietä varten tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet kuten ajorata, jalkakäytävä ja pyörätie sekä piennar, luiska, pengermä, oja, väli- ja rajakaista, kohtaamis- ja kääntymispaikka, tiehen liittyvää tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, valaistuslaitteet ja liikenteenohjauslaitteet, silta, rumpu, melueste, lautta laitukseen ja väylineen, kaide ja tiemerkki voidaan sijoittaa;
- 10) *tienpidolla* tien rakentamista ja kunnossapitoa;
- 11) *tien rakentamisella* uuden tien rakentamista sekä olemassa olevan tien siirtämistä tai leviättämistä ja muuta parantamista;
- 12) *tien kunnossapidolla* niitä korjaus- ja hoitotoimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tien pitämiseksi sen tarkoitusta vastaavassa kunnossa;

13) *tieyksikkömäärällä* kiinteistökohtaista tai tieoikeuden haltijakohtaista perustetta, jolla tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken euromääräisinä tiemaksuina;

14) *erityisellä oikeudella* käyttö-, rasite-, irrottamis- ja näihin verrattavaa oikeutta toisen omistamaan kiinteistöön taikka muuhun maa- tai vesialueeseen sekä rakennukseen ja rakennelmaan.

Mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta, koskee myös muun lain nojalla annettua yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa muuta pysyvää käyttöoikeutta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, koskee myös määräalaa, yhteismetsälaissa (109/2003) tarkoitettua yhteismetsää, kaivosta ja toisen maalla olevaa, pysyväksi tarkoitettua rakennusta tai laitosta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistön omistajasta, koskee myös kiinteistön haltijaa, jolla on pysyvä oikeus hallita kiinteistöä.

2 luku

Tieoikeus ja muut tiehen liittyvät oikeudet

4 §

Tieoikeuden perustamisen edellytykset

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

5 §

Tiealueen sekä näkemäalueen ja suoja-alueen määrääminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

6 §

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät sekä tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

7 §

Tieosakkaaksi velvoittaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

HE 11/2018 vp

8 §

Muun oikeuden perustaminen yksityistien yhteyteen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

9 §

Oikeuden perustaminen määräaikaisena tai muutoin rajoitettuna

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

10 §

Yksityistien siirtäminen ja tien käyttämistä rajoittavien määräysten antaminen ja muuttaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

11 §

Tieoikeuksien uudelleen järjestely olosuhteiden tai tienkäytön muuttumisen johdosta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

12 §

Yksityistien ja eräiden alueiden sekä oikeuksien lakkauttaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

13 §

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettun kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpito päätös on tehty. Kadunpito päätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat.

Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaikutusta kadunpito velvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpito velvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen.

Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsiteltäväksi ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

14 §

HE 11/2018 vp

Sopimukseen perustuva oikeus tiehen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

15 §

Oikeus korvaukseen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

16 §

Korvausvastuu

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

17 §

Korvauksia koskeva menettely

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

18 §

Tieoikeutta ja muita tiehen liittyviä oikeuksia koskeva päätöksenteko

Tieoikeuden ja 8 §:ssä tarkoitetun oikeuden perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta sekä muista tässä luvussa säädettyistä asioista päätetään yksityistietoimituksessa.

Ennestään rasitetun kiinteistön kohdalla yksityistien oikaisemista, leventämistä tai muuta parantamista varten tarpeellinen alue muuttuu tiealueeksi ilman yksityistietoimitustakin, jos kiinteistön omistaja on antanut suostumuksen tällaiseen toimenpiteeseen. Samalla oikaisun vuoksi tarpeettomaksi käynyt tiealueen osa lakkaa olemasta tiealuetta.

Jos tielle on perustettu tiekunta, myös tiekunta voi myöntää tieoikeuden ennestään olevaan tiehen ja tieoikeuden muun kuin kiinteistön hyväksi sekä lakkauttaa 12 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksittäisen tieoikeuden tai 8 §:ssä tarkoitetun oikeuden. Jos korvauskysymyksistä ei tällöin sovita, voi asianosainen saattaa korvauskysymyksen yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi.

Jos tielle ei ole perustettu tiekuntaa, voidaan yksittäinen tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus lakkauttaa myös kiinteistörekisterinpitäjälle tehtävän ilmoituksen perusteella.

Luvan 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rakennuksen, rakennelman tai kasvillisuuden poistamiseen, milloin asia ei tule ratkaistavaksi muusta syystä vireillä olevassa yksityistietoimituksessa, sekä poikkeuksen 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua rakentamisrajoituksesta myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

3 luku

Tienpito ja tien käyttäminen

19 §

Tien rakentaminen

16

HE 11/2018 vp

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

20 §

Määräaika sekä kustannusarvio ja suunnitelma tien rakentamisesta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin mukaisesti.

22 §

Tien rakentamisen tai siirtämisen esteenä olevat rakennelmat

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

23 §

Teettämishukka

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämishallalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämishuhan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämishuhan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämishuhan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Teettämishukka määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätty toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämishukkaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

HE 11/2018 vp

24 §

Tien kunnossapito

Tie on pidettävä tieosakkaiden liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa niin, että kunnossapidosta ei aiheudu tieosakkaalle kohtuuttomia kustannuksia, että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.

Jos tie tai sen osa ei ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön talvella, talvikunnossapito voidaan siltä osin jättää tekemättä.

Tien kunnossapidossa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), vesilaissa (587/2011), muinaismuistolaisissa (295/1963), metsälain (1093/1996) 3 luvussa, ympäristönsuojelulaissa (527/2014) sekä muussa laissa säädetään. Jos tien kunnossapitoon liittyvään toimenpiteeseen muun lain mukaan vaaditaan viranomaisen lupa, toimenpiteeseen ei saa ryhtyä, ennen kuin lupa on myönnetty.

25 §

Liikenteen ohjauslaitteen asettaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

26 §

Liittymät ja tasoristeys

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

27 §

Tieosakkaiden tienkäyttö

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

28 §

Muiden kuin tieosakkaiden oikeus käyttää tietä

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoitus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämi-

HE 11/2018 vp

seen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio, tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kieltö tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistönomistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistönomistajalle oikeussulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosakkailta on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

30 §

Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen tiealueelle

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

31 §

Alueen käyttäminen tilapäisesti tienä

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

32 §

Väliaikainen kulkuoikeus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

33 §

Korvaukset

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

4 luku

Tienpitovelvollisuus

34 §

Tienpitovelvollisuus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

35 §

Tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksiköt

Tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken tieyksiköiden perusteella. Tieyksiköt vahvistetaan tieosakkaiden kesken tieyksikkölaskelmassa. Tienpitovelvollisuus jaetaan ja tieyksiköt lasketaan tieosakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, jonka tien kullekin osakkaalle katsotaan tuottavan. Hyötyä arvioitaessa otetaan huomioon tieosakkaan tiedossa oleva tien käytön määrä ja laatu koko yksityistien pituudelta kuluvalle hetkellä ja tulevaisuudessa sekä tieosakkaan mahdollisesta elinkeinon harjoittamisesta johtuva tien käyttö.

Jos tienpito tuottaa joltakin tien osalta sellaista hyötyä, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi tai jos tiekunta on päättänyt suorittaa tienpidon joltakin tien osalta korkeampaa tai matalampaa tasoa vastaavana kuin yksityistiellä muuten, voidaan tienpitovelvollisuuden jakamiseksi määrätä eri tieyksiköt ottaen kuitenkin huomioon, mitä 19 ja 24 §:ssä tien rakentamisesta ja kunnossapidosta säädetään.

Tienpitovelvolliselle tieosakkaalle on määrättävä tieyksiköt vahvistamalla tarpeelliset tieyksikkölaskelman muutokset, kun annetaan tieoikeus ennestään olevaan tiehen. Jos tila, jolla on oikeus tiehen, on ositettu, on uusille tiloille samoin määrättävä tieyksiköt, mikäli nämä ovat osittamisessa saaneet tieoikeuden.

Tieosakkaan tulee ilmoittaa tienkäytössään tapahtuneista tai tapahtuvista muutoksista ja mahdollisista osakaskiinteistöjen ja määräälojen kaupoista tiekunnan toimielimelle tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, muille tieosakkaille. Tieyksiköistä, tieyksikkölaskelmasta ja niiden muutoksista päätetään yksityistietoimituksessa, tiekunnan kokouksessa tai järjestäytymättömällä tiellä osakkaiden kesken.

36 §

Tieyksiköinnin muuttaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

37 §

Tiemaksu

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

38 §

Käyttömaksu

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

39 §

Käyttömaksu tiemaksun sijaan

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

40 §

Korvaus aikaisemmin rakennetusta tiestä

Jos tieosakkaan tai sen, jolla on 32 §:n mukainen väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:n mukainen lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, katsotaan hyötyvän huomattavasti tien rakentamisesta, joka on tapahtunut viidentoista viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin tieoikeus perustettiin tai tieosakkaan tienkäyttö huomattavasti lisääntyi tai käyttömaksut määrättiin, voidaan hänet velvoittaa maksamaan kohtuullinen korvaus tien rakentamisen kustannuksista. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon tien rakentamisesta kulunut aika ja tiestä saata-va hyöty. Korvausta koskeva asia ratkaistaan, kun tieoikeus perustetaan tai kun tieoikeuden haltijan tienkäyttö lisääntyy tai kun käyttömaksu määrätään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske sellaista ositettaessa syntynyttä kiinteistöä, jota vastaavalta osalta tienpitovelvollisuus on jo otettu huomioon osittamisen kohteena olleen kiinteis-tön tienpitovelvollisuutta määrättäessä.

41 §

Tiemaksun ja käyttömaksun määrääminen

Jos yksityistietä varten on perustettu tiekunta, se määrää tiekunnan kokouksessa tiemaksut sekä käyttömaksujen perusteet ja tarvittaessa käyttömaksut.

Tiemaksujen määräämistä varten toimitsijamiehen tai hoitokunnan on laadittava ehdotus maksuunpanoluetteloksi. Maksuunpanoluettelossa perittäväksi ehdotetut tiemaksut jaetaan tieosakkaille tieyksikkölaskelmasta ilmenevän tieyksikkömäärän suhteessa.

Maksuunpanoluettelosta on ilmentävä tieoikeus, jonka perusteella tiemaksu peritään, maksu-velvollinen tieosakas, tieyksikkömäärä sekä tiemaksu eriteltynä niin, että siitä ilmenee tieyk-sikkömäärän perusteella perittävä tiemaksu sekä mahdollinen perusmaksu ja muut maksut.

Tiemaksut määrää tiekunta kokouksessaan hyväksymällä maksuunpanoluettelon. Jos kokous muuttaa perittävien tiemaksujen kokonaismäärää, sen on samalla tehtävä siitä aiheutuvat muu-tokset maksuunpanoluetteloon. Tiekunnan kokouksessa voidaan tehdä myös teknisluonteisia oikaisuja maksuunpanoluetteloon. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tiemaksuista päättävät tie-osakkaat yhdessä.

Käyttömaksun perusteet hyväksyy tiekunta ja näiden perusteiden mukaisesti tiekunta, toi-mitsijamies tai hoitokunta määrää käyttömaksun. Toimitsijamies tai hoitokunta perii käyttö-maksun.

Jos tiekuntaa ei ole perustettu, käyttömaksuista päättävät tieosakkaat yhdessä. Käyttömaksu, pois lukien 39 §:n mukainen tiemaksun sijasta määrättävä käyttömaksu, voidaan määrätä ta-kautuvasti enintään yhden vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

42 §

Tiemaksun ja käyttömaksun periminen

Tiemaksu peritään maksuunpanoluettelon otteen perusteella ja käyttömaksu maksuun-panoluettelon tai tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan muutoin vahvistaman määräyk-sen perusteella samoin kuin niiden erääntymispäivästä suoritettava kuuden prosentin vuotui-nen korko ja kohtuulliset perintäkulut. Maksut, korko ja perintäkulut ovat suoraan ulosotto-kelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa lais-sa (706/2007) säädetään. Valitus laittomasta maksuunpanosta tehdään käräjäoikeudelle.

HE 11/2018 vp

43 §

Korvaus tien kuntoon panemisesta

Jos tieosakas, tai se, jolla on 32 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:ssä tarkoitettu lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, on käyttänyt tietä tavalla, jota ei ole otettu huomioon tieyksikköjä, käyttömaksuja tai 33 §:n 2 momentin mukaista korvausta määrättäessä tai 27 §:n vastaisesti ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Jos joku, jolla ei ole tieoikeutta tai muuta oikeutta käyttää tietä, 28 §:n vastaisesti käyttää tietä ja vaurioittaa sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

44 §

Tieosakkaiden vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

45 §

Uuden tieosakkaan vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

46 §

Tieosakkaan oikeus vaatia suorittamansa maksu siihen velvolliselta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

47 §

Lakisääteinen panttioikeus ja vakuus tiemaksun suorittamisesta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

5 luku

Yksityistien hallinto

48 §

Yksityistien hallinnointi

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

49 §

Tiekunnan perustaminen

HE 11/2018 vp

Tiekunta perustetaan yksityistietoimituksessa tai tiekunnan perustamiskokouksessa, johon kaikki yksityistien tieosakkaat on kutsuttu jonkun tieosakkaan toimesta 61 §: n mukaista kutsumenettelyä noudattaen. Tiekuunnan perustaminen voidaan tehdä myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä, jos asian käsitteleminen yksityistietoimituksessa ei ole erityisestä syystä tarpeen.

Yksityistietoimituksessa on määrättävä tietä koskevien asioiden hoitamista varten perustettavaksi tieosakkaiden muodostama tiekunta, jos sitä tieosakkaiden lukumäärän tai tienpidon asianmukaisen hoitamisen vuoksi tai muusta syystä on pidettävä tarpeellisena. Uutta rakentamatonta tietä ja ennestään olevaa tietä varten ei voida määrätä perustettavaksi yhteistä tiekuntaa, jos kaksi kolmannelle ennestään olevan tien läsnä olevista osakkaista sitä vastustaa.

Kun tiekunta perustetaan, on tiekunnan päätettävä, onko tiekunnan toimielimenä oleva toimitsijamies vai hoitokunta, valittava päätöksen mukaisesti toimeen henkilöt sekä tarvittava sijainen tai varajäsenet sekä tehtävä päätös tiekunnan nimestä ja tiekunnan sääntöjen käyttöönotosta. Mitä tässä laissa säädetään toimitsijamiehestä tai hoitokunnan jäsenestä, sovelletaan myös sijaiseen tai varajäseneseen.

Tiekunta syntyy, kun sen perustamisesta on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

50 §

Yksityistietä koskevan tiedon vieminen tietojärjestelmiin

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

51 §

Tiekunnan säännöt

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

52 §

Tiekunnan toimivalta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

53 §

Tiekunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitseminen

Tiekunta valitsee toimitsijamiehen tai hoitokunnan jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Hoitokuntaan on valittava kolmesta viiteen varsinaista jäsentä, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos varsinaisia jäseniä on kolme, on valittava ainakin yksi varajäsen. Toimitsijamiehelle voidaan valita sijainen. Edellä mainittuihin tehtäviin valittavalta on hankittava suostumus. Valittava henkilö voi olla muikin kuin tieosakas.

Toimitsijamiehellä ja hoitokunnan jäsenellä sekä tilityksen tarkastajilla, jos sellaiset on valittu, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkkio sekä korvaus tehtävästä heille aiheutuneista kustannuksista.

54 §

Hoitokunnan järjestäytyminen ja ilmoitus Maanmittauslaitokselle

HE 11/2018 vp

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

55 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan vastuu sekä esteellisyys

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

56 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtävät

Tiekunnan teiden tienpidosta ja tiekunnan hallinnosta sekä niiden asianmukaisesta järjestämisestä tiekunnan antamien ohjeiden mukaisesti huolehtii toimitsijamies tai hoitokunta. Toimitsijamies tai hoitokunta vastaa myös siitä, että tiekunnan varainhoito ja sen valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai, jos on asetettu hoitokunta, sen puheenjohtaja tai kaksi hoitokunnan jäsentä yhdessä taikka säännöissä päätetyllä tavalla. Tiekuunta edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden sijainen tai varajäsen.

Muualla tässä laissa säädetyn lisäksi toimitsijamiehen ja hoitokunnan on erityisesti:

1) pidettävä tiliä tiekunnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä esitettävä tiekunnan kokouksessa tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitokaudelta;

2) laadittava ehdotus tiekunnan talousarvioksi seuraavaa varainhoitokautta varten ja esitettävä se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;

3) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikkölaskelmasta tieyksiköiden määräämiseksi tai niiden jaon muuttamiseksi;

4) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi 41 §:ssä tarkoitettu ehdotus maksuunpanoluetteloksi ja käyttömaksujen perusteiksi sekä tarvittaessa käyttömaksuiksi, niiden muutoksiksi ja uudelleen määräämiseksi;

5) määrättävä käyttömaksu vahvistettujen perusteiden ja kysymyksessä olevan kuljetuksen mukaisesti;

6) huolehdittava tie- ja käyttömaksujen perimisestä;

7) kutsuttava koolle tiekunnan vuosikokous ja tarvittaessa ylimääräinen kokous;

8) kiellettävä tai rajoitettava liikennettä toistaiseksi tai määräajaksi tiellä tai sen osalla, jos se kelirikon, yllättävien sääolosuhteiden tai muun vastaavan syyn vuoksi on tarpeen tien vaurioitumisen ehkäisemiseksi tai liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa;

9) määrättävä, milloin siihen katsotaan olevan syytä, sillan, lautan tai muun tienosan suurin sallittu kuormitus ja huolehdittava tiedon saattamisesta kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään;

10) annettava, tarvittaessa määräämillään ehdoilla, lupa 28 §:n 4 momentissa tarkoitettuun tien tilapäiseen käyttämiseen tai sillan, lautan tai muun tienosan sallitun kuormituksen ylittämiseen taikka muuhun erityiseen kuljetukseen, joka saattaa vaurioittaa tietä;

11) laadittava tarvittaessa tiekunnan kokousta varten esitys tiekunnan säännöistä tai niiden muuttamisesta;

12) pidettävä pöytäkirjaa kokouksistaan ja niissä tehdyistä päätöksistä; sekä

13) kutsuttava tiekunnan kokous koolle esitetyn oikaisuvaatimuksen ratkaisemiseksi tai ratkaista itse tekemänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

57 §

Tiedoksianto tiekunnalle

HE 11/2018 vp

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

58 §

Tiekunnan kokous

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

- 1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluvaan varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;
- 2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljestäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;
- 3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;
- 4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;
- 5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;
- 6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;
- 7) rahalainan ottamisesta;
- 8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitettun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;
- 9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;
- 10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvanmyöntämisestä;
- 11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tieoikeuden lakkauttamisesta;
- 12) tiekunnan säännöistä;
- 13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta.

59 §

Päätöksenteko tiekunnassa

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

60 §

Tiekunnan kokouksen ajankohta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määriteltä taho. Kirjallinen kokoukset on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tieoikeuden säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kutsut on toimitettava tieosakkaille vähintään 14 päivää ennen kokousta.

HE 11/2018 vp

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksiin ja päätöksiä koskeviin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla taikka toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1-3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

62 §

Tiekunnan kokouksen pöytäkirja

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

63 §

Tiekuntaan kohdistuvat muutokset

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

64 §

Tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksen oikaisu

(Ruotsinkielistä pykälätekstiä muutetaan)

(Suomenkielinen pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä, jonka katsoo tehdyn vastoin lakia tai tiekunnan sääntöjä taikka loukkaavan hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta. Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa-oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa-oikeutena toimivan käräjäoikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

HE 11/2018 vp

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole tieosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä.

Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, tieosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

Asianosaisilla on oikeus hakea valittamalla muutosta käräjäoikeuden 1 momentissa tarkoitettuun asiaan antamaan ratkaisuun siten kuin oikeudenkäymiskaassa säädetään. Toimivaltainen hovioikeus on se, jonka tuomiopiirissä tiekunnan tie sijaitsee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman hovioikeuden tuomiopiirissä, toimivaltainen on se hovioikeus, jonka tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

66 §

Tiekunnan verovapaus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

67 §

Tiekunnan velkojen erääntyminen ja tiekunnan purkautuminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

68 §

Ulkopuolisen toimijan valtuuttaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

69 §

Järjestäytymättömät tieosakkaat

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

70 §

Kantaminen ja vastaaminen ilman tiekuntaa

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

6 luku

Yksityistietoimitus

71 §

Yksityistietoimitus

Yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista:

HE 11/2018 vp

- 1) tieoikeuden ja muiden 2 luvussa säädettyjen oikeuksien perustaminen, muuttaminen ja lakkauttaminen;
 - 2) tiealueen sekä varastoalueen, autopaikka-alueen ja venevalkama-alueen ulottuvuus;
 - 3) 9 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuden ja muun oikeuden rajoitusten määrääminen ja muuttaminen;
 - 4) suoja- ja näkemäalueiden perustaminen;
 - 5) 5 §:n 4 momentissa tarkoitettujen rakentamisrajoitusten asettaminen;
 - 6) 20 §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräajan asettaminen sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kustannusarvion ja suunnitelman laatiminen;
 - 7) 22 §:ssä tarkoitettujen oikeuden antaminen laitteen, rakennelman tai rakennuksen siirtämiseen;
 - 8) luvan myöntäminen 28 §:ssä tarkoitettuun luvanvaraiseen tienkäyttöön;
 - 9) 29 §:ssä tarkoitettujen oikeuden myöntäminen kiinteistönomistajalle sulkulaitteen asettamiseen;
 - 10) 31 §:ssä tarkoitettujen oikeuden antaminen toisen alueen käyttämiseen tilapäisesti tienä;
 - 11) 32 §:ssä tarkoitettujen väliaikaisen kulkuoikeuden antaminen;
 - 12) tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksikköjen vahvistaminen sekä tieyksikköjen jaon muuttaminen;
 - 13) 37 ja 38 §:ssä tarkoitettujen perusmaksusta päättäminen;
 - 14) tiekuntien perustaminen, yhdistäminen, jakaminen ja lakkauttaminen;
 - 15) järjestäytymättömien tieosakkaiden väliset 69 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erimielisyydet;
 - 16) tämän lain mukaiset korvaukset, ellei niistä ole osapuolten kesken sovittu;
 - 17) epäselvyydet siitä, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys sekä siitä onko jollakin tieoikeus tai vastaava muu lakiin perustuva käyttöoikeus;
 - 18) epäselvyydet siitä, onko tie tehty perustettujen tieoikeuden mukaisesti tai onko tie tasoltaan sellainen, kuin sen tarkoitus edellyttää; ellei tie ole tieoikeuden mukainen tai tarkoitustaan vastaava, yksityistietoimituksessa voidaan määrätä tie parannettavaksi tarkoituksensa edellyttämään tasoon; sekä
 - 19) muut tämän lain mukaan yksityistöimituksessa ratkaistavaksi säädettyt asiat sekä muut tämän lain mukaan ratkaistavat asiat, jollei toisin säädetä.
- Yksityistöimituksessa ratkaistava asia voidaan ratkaista myös muun kiinteistömuodostamislaissa tarkoitettujen kiinteistötoimitusten yhteydessä, jos se on tarkoituksenmukaista. Ilman eri määräystä voidaan yksityistöimituksen yhteydessä suorittaa kiinteistönmääritys, milloin toimenpide on tarpeen tiealueen määräämiseksi tai muun tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamiseksi.
- Yksityistöimituksen suorittamisesta huolehtii Maanmittauslaitos taikka asemakaava-alueella se viranomaisena, joka kiinteistörekisterilain (392/1985) 5 §:n mukaisesti toimii kiinteistörekisterin pitäjänä asianomaisella alueella.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettujen asioiden voidaan käsitellä ja ratkaista yksityistöimituksessa riippumatta siitä, onko samasta asiasta aikaisemmin päätetty tiekunnan kokouksessa.

72 §

Muun toimenpiteen suorittaminen yksityistöimituksessa

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

73 §

Yksityistöimituksen hakeminen

HE 11/2018 vp

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistönmuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;
- 2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on tarkoitettu koskemaan;
- 3) hakijan nimi ja osoite;
- 4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;
- 5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä
- 6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

74 §

Kunnan ja viranomaisten asianosaisuus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

75 §

Tilusvaihto ja alueen siirto yksityistietoimituksessa

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

76 §

Alueellinen yksityistietoimitus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

77 §

Sopimus yksityistietoimituksen perusteena

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

78 §

Pöytäkirjaan merkittävät tiedot

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

HE 11/2018 vp

79 §

Yksityistietoimituksen kustannukset

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

80 §

Yksityistietoimituksen rekisteröinti

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

81 §

Muutoksenhaku yksityistietoimituksessa annettuun päätökseen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

82 §

Muu yksityistietoimituksia koskeva lainsäädäntö

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

7 luku

Avustukset

83 §

Valtionavustus

Valtio voi vuosittain myöntää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää se toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

84 §

Kunnan avustus

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

HE 11/2018 vp

85 §

Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä

Jos valtio, tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee.

Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan muilta osin valtionavustuslakia (688/2001).

88 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

8 luku

Erinäiset säännökset

89 §

Yksityistierekisteri

HE 11/2018 vp

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

90 §

Asian uudelleen tutkiminen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

91 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

92 §

Vakuus välittömän täytäntöönpanon yhteydessä

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

93 §

Kertakaikkisen korvauksen suorittaminen ennen toimenpiteeseen ryhtymistä

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

9 luku

Voimaantulo

94 §

Voimaantulo

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

95 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset

Kumotun lain mukaisissa tielautakunnissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tielautakunnat lakkaavat 30 päivänä kesäkuuta 2019. Tielautakunnassa mainittuna päivänä vireillä olevan asian käsittely siirtyy tämän lain mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle ja siihen sovelletaan tätä lakia.

96 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

HE 11/2018 vp

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaisesti.

97 §

Muut siirtymäsäännökset

Ennestään olevan tien tiealue vastaa tämän lain tarkoittamaa tiealuetta sellaisena, kuin se oli lain voimaan tullessa.

Tiekuntia koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa perustettuihin tiekuntiin.

Mitä 14 §:ssä säädetään sopimukseen perustuvista oikeuksista, koskee myös kumotun lain 21 §:ssä tarkoitettuja sopimuksia ja niihin perustuvia oikeuksia.

Jos tienpito on ennen tämän lain voimaan tuloa järjestetty kumotun lain 32 §:ssä tarkoitetun tienjaon perusteella, se on järjestettävä tämän lain mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä

Kumotun lain 105–107 §:n mukaan yksityisiksi teiksi katsottuihin teihin sovelletaan tätä lakia.

Kiinteistön omistajan ennen tämän lain voimaan tuloa kumotun lain mukaisesti asettama veräjä, puomi tai muu sulkulaite saa olla paikoillaan vuoden 2020 loppuun asti. Jos kiinteistönomistaja tämän jälkeenkin haluaa pitää sulkulaitteen paikoillaan, menetellään kuten 29 §:n 3 momentissa säädetään.

Mitä 85 §:n 3 momentissa säädetään liikenteen sallimisesta avustettavalla tiellä, sovelletaan myös sellaiseen tiehen, jonka tienpitoa on avustettu kumotun lain 96 §:n 2 momentissa tarkoitulla tavalla.

Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner